

ДЕМОГРАФІЯ; ЕКОНОМІКА ПРАЦІ; СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

В. І. Надрага,

кандидат наук з державного управління, доцент,
провідний науковий співробітник
Інституту демографії та соціальних досліджень
імені М. В. Птухи НАН України (м. Київ)

УДК 316.48

РИЗИК ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Досліджується ризик у контексті основних постулатів економічної теорії. Проаналізовано особливості класичного, неокласичного, інституціонального підходів, а також інформаційно-поведінкової концепції теорії ризиків. Доведено, що поняття ризику в економічній теорії є ймовірнісною характеристикою середовища розвитку суб'єктів економічної діяльності, яка передбачає вибір оптимальної альтернативи в процесі прийняття економічного рішення.

Ключові слова: ризики, ймовірність, економічна категорія.

Аналіз трансформаційних процесів, що відбуваються у європейському співтоваристві на сучасному етапі його поступу, призводить до висновку щодо взаємозалежності соціальної сфери та економічної складової як системної основи суспільного розвитку. Невизначеність економічного базису та стратегічних орієнтирів розвитку України спричиняє актуалізацію соціальних ризиків, які вже набули системного характеру. Елементи цієї системи відображають сутність процесів виникнення та розвитку ризиків вітчизняної соціальної сфери. Ситуація значно ускладнюється специфічними особливостями української економіки, а саме її критичною залежністю від світової кон'юнктури цін на продукцію металургії та енергоносії, а також незначною часткою високотехнологічних конкурентних виробів у загальному промисловому виробництві. Тому одним із основних протиріч сучасного українського суспільства, яке потребує нагального вирішення, є протиріччя між необхідністю сталого розвитку, що досягається впровадженням оптимальних стратегій управління соціальними ризиками, та неможливістю його досягнення, виходячи з наявного економічного потенціалу України.

В економічній теорії ризик є невизначеністю, яка може бути оціненою. Так, Ф. Найт вважає, що ризик характеризується збитками, які можуть мати місце внаслідок реалізації того чи іншого рішення; ризики можна регулювати лише у тому випадку, коли вони виявлені та ідентифіковані [1, с. 19].

Найбільш концентрованим виразом наукових досягнень у сфері ризикології стали праці У. Бека, який сформулював тезу щодо суспільства ризику, для якого основною рисою є катастрофічність. Якщо для індустріального суспільства головними

завданнями були виробництво і розподіл благ та цінностей, то для суспільства ризику такими стали продукування і розподіл небезпек та ризиків [2, с. 26].

Н. Луман пояснює сутність ризику через готовність суб'єкта (індивідуального чи колективного) сприймати ті чи інші ситуації як допустимо небезпечні або заграничні небезпечні (так званій “поріг катастрофи”) [3, с. 12].

Е. Гідденс вважає, що сучасний етап цивілізації відрізняється високою концентрацією ризиків та динамізмом глобальних суспільних процесів [4, с. 14].

Сьогодні найбільш популярною в дослідженні проблеми ризиків є інтегративний підхід, який поєднує урахування всіх можливих аспектів досліджуваних ситуацій. Однак проведення інтегративного аналізу ризиків та управління ними має низку обмежень. Вони обумовлюються існуванням технологічних ризиків як наслідку бурхливого розвитку науково-технічного прогресу. Ж. Моатті відзначає, що ефективність прогнозування у сфері технологічних ризиків залежить від задоволення двох умов. Перша — необхідність застосування системного підходу, який враховував би взаємозв'язок величезної кількості факторів, які, на перший погляд, не стосуються один одного. Друга — потреба оволодіння методами управління технологічними ризиками і прийняття політичних рішень за умов недостатності інформації чи наукових даних [5, с. 72].

Метою статті є аналіз еволюції та основних постулатів теорії ризиків в економічній науці, а також визначення на цій основі перспектив дослідження ризику в економічній теорії.

Поняття ризику поступово набуває статусу загальнонаукової категорії, у зв'язку з чим суттєво розширюється діапазон наукових проблем, які пов'язані з необхідністю дослідження новітніх аспектів ризику. Однак сучасні теорії ризику характеризуються суттєвими диспропорціями між доволі широкими прикладними та недостатніми теоретичними надбаннями. Щодо перших, то вони присвячені аналізу конкретних ризикових ситуацій, які виникають у різних сферах економічної діяльності. Як основні методи дослідження тут виступають статистичні підходи, побудова економетричних моделей, а також розрахунки ймовірності несприятливих подій і визначення розмірів можливих збитків. Останні стосуються пізнання категорії ризику, його місця та впливу на розвиток суспільних процесів.

У процесі аналізу економічної системи суспільства виділяються такі рівні її функціонування: мегарівень, макрорівень, мезорівень та мікрорівень. На кожному рівні функціонування економічної системи мають місце специфічні для певного рівня ризику:

- мегаеткономічні — ризику, пов'язані з функціонуванням світового господарства;
- макроекономічні — ризику економічної системи держави;
- мезоекономічні — ризику, що формуються на рівні окремих галузей;
- мікроекономічні — ризику на рівні організації.

Аналіз чисельних визначень ризику як економічної категорії дозволяє висвітлити характерні особливості його прояву:

- випадковий характер події, який визначає реалізацію на практиці одного з можливих сценаріїв (наявність невизначеності);
- наявність альтернативних рішень;
- ймовірність виникнення збитків;
- ймовірність отримання додаткового прибутку.

Економічні ризику визначаються економічними відносинами, а тому важливо визначити передумови виникнення та реалізації цих ризиків. В економічній теорії виділяються різні теоретичні напрямки дослідження індивідуальних економічних відносин.

Класичний напрям економічної теорії виходить з того, що індивідуальна економічна поведінка людини визначається сукупністю панівних, економічних, політичних, соціальних, виробничих та інших умов, які необхідно дослідити.

Класична теорія, що пов'язала поняття ризику та підприємницького прибутку, належить Дж. Стюарту Міллю, який у своїй праці “Принципи політичної економії” виділив у структурі прибутку підприємця такі складові: заробітна плата капіталіста, частка (відсоток) на вкладений капітал та плата за ризик у вигляді компенсації можливих збитків, пов'язаних з небезпекою втрати капіталу [6, с. 326].

Розвиток суспільства згідно з культурно-історичною періодизацією (Л. Морган, Ф. Енгельс) поділяється на три епохи: дикість, варварство, цивілізація; кожна епоха, у свою чергу, має три ступені розвитку — низький, середній, високий. Ризик як історична категорія виник на початковій фазі розвитку цивілізації з появою у людини відчуття страху перед смертю. З розвитком цивілізації і зародженням товарно-грошових відносин ризик перетворюється в економічну категорію. Як економічна категорія ризик представляє подію, яка може відбутися чи не відбутися; у першому випадку можливі три економічні результати: негативний (програш, збитки), нульовий, позитивний (виграш, вигода, прибуток) [7, с. 68].

У класичній теорії І. У. Сеніора підприємницький ризик ототожнюється з математичним очікуванням збитків, які можуть мати місце внаслідок обраного рішення. Представник німецької класичної школи І. фон Тюнен визначав розмір підприємницького доходу через оцінку підприємницького ризику. У подальшому серед провідних економістів (Г. Селігман, Ж. Б. Сей, Дж. Моріс Кларк, К. Маркс) превалювала оцінка прибутку підприємця виключно як функції від ризику [8, с. 34–36].

Неокласичний підхід базується на тому, що поведінку людини за ринкових умов у різних ситуаціях передбачити досить складно. Ця обставина в процесі аналізу вимагає введення окремих обмежень та допущень, які значно ускладнюють дослідження. Додаткові параметри, по суті, виступають економічними ризиками, вони можуть стати причиною зростання витрат.

А. Маршалл та А. Пігу розробили основи “неокласичної” теорії підприємницького ризику. Вона включає такі постулати: в ринковій економіці підприємство функціонує в умовах невизначеності і прибуток є величиною випадковою та змінною; діяльність підприємства повинна відповідати двом критеріям — розміру очікуваного прибутку і проміжку його можливих коливань. Неокласична теорія ризику виходить з того, що поведінкові стратегії підприємця обумовлюються концепцією граничної корисності. Це означає, що за наявності декількох варіантів, наприклад, капітальних вкладень, які несуть однаковий очікуваний прибуток, підприємець обере варіант, у якому коливання очікуваного прибутку будуть меншими (менший, але гарантований прибуток є більш прийнятним, ніж великий, але сумнівний). Дж. Кейнс систематизував раніше напрацьовані положення неокласичної теорії ризику і доповнив їх фактором задоволеності від ризику: заради більшого очікуваного прибутку підприємець зазвичай піде на більший ризик, що означає зростання ймовірності відхилення від поставленої мети [9, с. 257].

Б. Бернанке ввів досить поширений у 90-ті роки минулого сторіччя термін “величне притишення”, який означає, що економічна теорія і політика (в межах нового неокласичного синтезу) практично зняли з повістки дня проблему ділових циклів: “... більш досконала грошово-кредитна політика, ймовірно, призвела не лише до зниження варіабельності інфляції, але й стала причиною падіння волатильності випуску” [10]. Прибічником цієї теорії є також лауреат Нобелівської премії Р. Лукас, який у 2003 році в одному з виступів висловив думку щодо доцільності переведення проблеми економічної нестабільності до другорядних, основні ж зусилля вчених повинні фокусуватися на довготривалому економічному зростанні [11, с. 24].

Новий неокласичний синтез, у якому провідну роль відіграють моделі загальної рівноваги є близьким до вальрасівської школи в економічній науці, однак його вирізняє доволі механістичний погляд на економічні процеси. Можливі шляхи корегування нового неокласичного синтезу несуть власні ризики — насамперед це

ризика, пов'язані з потенційним розвитком теорій і цільових напрямів, орієнтованих виключно на пояснення минулих економічних подій, які не дають змоги робити прогнозні оцінки.

Протягом тривалого часу наявність досить вразливих і малореалістичних постулатів у новому неокласичному синтезі компенсувалася емпіричними фактами, що засвідчували переваги політики підтримання низьких і стабільних темпів інфляції [12, с. 24]. Однак економічна криза, що почалася у 2008 році, висвітлила сумнівний характер передбачень та низьку релевантність висновків, на яких базувалася ця методологія. Причинно-наслідковий зв'язок між інфляцією та економічним зростанням став далеко не очевидним — глобальна тенденція зниження інфляції у довготерміновому періоді залишилася незмінною, разом з цим волатильність темпів зростання випуску збільшувалася. Внаслідок цього базовий постулат теорії неокласичного синтезу щодо нівелювання стабільно низькою інфляцією проблеми циклічності економічного розвитку втратив власний емпіричний фундамент.

В інституціональній теорії як предмет аналізу можуть виступати економічні і неекономічні проблеми соціально-економічного розвитку. У її основі лежить визначальна роль інститутів, еволюція яких є базою економічного аналізу. Д. Норт розглядає інститути як правила гри, за якими грають гравці (групи людей, об'єднані прагненням спільно досягти визначеної мети). Інститути виступають своєрідними створеними людиною обмежувачами, які організують відносини між людьми [13].

Категорія “інституціональний ризик” активно використовується міжнародними рейтинговими агентствами (Standart&Poor, Moody's, Fitch) щодо нафтогазової промисловості та банківської справи. В економічній теорії поки що не вироблено загальноприйнятого розуміння цього поняття. Так, в аналітичних оглядах інституціональні ризики обумовлюються специфікою впливу механізмів та інститутів державного управління. Основними причинами їх прояву наводяться несприятливі умови ведення бізнесу, часті зміни законодавства, неефективність регулювання та корпоративного управління, а також непрозорість структури власності та бізнесу в банківській системі.

Інституціональні ризики можна класифікувати таким чином:

- за характером — *суб'єктивні* (причинами можуть бути різні інтереси сторін, асиметричність інформації, недосконалість контрактних відносин); *об'єктивні* (основною причиною слугує відсутність чіткої нормативної регламентації відносин сторін);
- за специфікою інститутів — ризики, що продукуються *політикою органів державної влади*, та ризики внаслідок дії *ринкових інститутів*;
- за масштабами охоплення — *міжнародні, національні, регіональні, галузеві, місцеві*;
- за сферою виникнення — *зовнішні* (виникають під впливом системних зовнішніх інститутів); *внутрішні* (виникають внаслідок дії локально-організаційних чи внутрішніх інституцій);
- за ступенем свободи вибору суб'єкта — *добровільні та примусові*;
- за соціальною сутністю — ризики, *обумовлені формальними інститутами*, та ризики, що зумовлюються *соціокультурними особливостями* країни, регіону, місцевості.

Інформаційно-поведінкова концепція сутності економічного ризику стала результатом досліджень К. Ерроу, Г. Саймона, Дж. Стіглера, Дж. Стігліца — економічний ризик розглядається як результат прийняття рішень суб'єктами економічної діяльності, причому найбільш суттєвим на вибір варіантів поведінки є вплив когнітивно-психологічних факторів за умов невизначеності. Мова йде, насамперед, про вироблення механізмів, за допомогою яких суб'єкти оцінюють наявну інформацію, формують якісні та кількісні мотивації та обирають найбільш прийнятний варіант поведінки. Концепція виступає своєрідним міждисциплінарним

синергетичним синтезом економічної теорії і психології, її подальшим виразом став новий науковий напрямок — поведінкова стратегія [14, с. 1].

Розвитком інформаційно-поведінкової концепції можна вважати теорію “людини економічної”. Щодо, власне, поняття ното есопомісус, то воно залишається невизначеним. Окремі тлумачення — “метафоричний чи образний вираз, що означає передумову гіпотетико-дедуктивної системи економічної теорії” [15, с. 3] — лише ускладнюють розуміння категорії. Фактори, що обумовлюють вибір “людини економічної” обмежених ресурсів, можна поділити на дві групи: переваги та обмеження. Переваги визначають суб’єктивні потреби і бажання індивіда, а обмеження (доходи, ціна благ) істотно впливають на його об’єктивні можливості. Вважається, що переваги “людини економічної” є узгодженими, а обмеження є менш стабільними, ніж переваги. У зв’язку з цим, переваги розглядаються як постійна величина, аналізується лише реакція людини на зміну обмежень. Серед основних постулатів теорії можна виділити такі: кількість доступних ресурсів є обмеженою, тому людина вимушена робити вибір; “людина економічна” у змозі оцінити альтернативні варіанти та визначити, наскільки вони відповідають його перевагам. Це означає, що “людина економічна”, по суті, є споживачем ресурсів, головним сенсом її існування стає вибір найбільш прийнятних для себе благ. Однак реальну людину не зупиняють обмеження, вона прагне до мінімізації власних витрат, максимізації доходів, добробуту родини, тобто до того, що врахувати просто неможливо. Тому такий підхід не може сприяти розвитку теорії економічних ризиків, він також є малоінформативним щодо реального стану соціально-економічної системи.

Серед новітніх наукових розробок економічної теорії ризику необхідно виділити напрацювання Дж. Акерлофа і Р. Міллера [16], які подають сучасну макроекономічну теорію у вигляді квадрату, поділеного на чотири сегменти. Критеріями такого поділу виступають економічні чи неекономічні мотиви поведінки, а також раціональність чи ірраціональність індивідів. Автори вважають, що з усіх можливих сполучень обраних критеріїв макроекономіка вивчала лише економічні мотиви і раціональні реакції, інші ж три сегменти залишилися незаповненими, що значно знизило прогностичну цінність макроекономічної теорії; проблема ж циклічних коливань в економіці загострилася саме внаслідок перемоги ірраціонального оптимізму над раціональними розрахунками.

Ризику як економічній категорії притаманна низка суттєвих ознак, серед яких Л. Тепман виділив три головні [17, с. 9–12]:

- суперечливість, — з одного боку, ризик несе важливі економічні, політичні та духовні наслідки, позитивно впливаючи на суспільний розвиток; з іншого — ризик призводить до авантюризму, суб’єктивізму, призводячи до тих чи інших соціально-економічних і моральних втрат;

- альтернативність — передбачає необхідність вибору серед двох чи декількох варіантів рішень; там, де немає вибору, ризикова ситуація не виникає, а значить ризик відсутній;

- невизначеність є неоднорідною за формою прояву та змістом;

- прорахований ризик виступає одним із способів зняття невизначеності.

Важливу роль в економічній теорії відіграє оцінка економічних ризиків. Можна виділити чотири найбільш розповсюджені підходи:

- ймовірнісний підхід базується на застосуванні теорії ймовірності та математичної статистики; реалізація передбачає використання ймовірності настання тієї чи іншої несприятливої події. Перевагами цього підходу є простота, наявність добре розробленого математичного апарату, однак він не враховує об’єктивні та суб’єктивні фактори, які стають на заваді досягненню мети;

- ситуативний підхід як мірило ризику використовує відхилення реальної ситуації від еталонної (з нульовим рівнем ризику); в процесі застосування підходу головним стає завдання адекватної ідентифікації поточної ситуації, а також можливих

помилку, що можуть виникнути внаслідок невідомих факторів. До переваг ситуативного підходу можна віднести відповідність ступеня ризику його інтуїтивному розумінню: чим більше ситуація відхиляється від еталонної, тим ризик вищий. Основним недоліком підходу є необхідність побудови багатовимірної множини характеристик еталонної та поточної ситуації;

— ігровий підхід виходить з того, що оптимальною є стратегія ризикової поведінки, яка забезпечує максимально можливий середній виграш (мінімально можливий програш) за умови, що дії конкурента також будуть оптимальними; як мірило ігрового ризику використовується величина відхилення поточного виграшу сторін від виграшу, отриманого від реалізації гарантуючих стратегій. Серед переваг цього підходу можна відзначити його розробленість та можливість оперування порівняно обмеженими об'ємами первинної інформації, основним недоліком ігрового підходу є неможливість врахування помилок конкурентів, окрім того, виграш штучно зводиться до одного числового значення (стратегія економічної поведінки, яка є оптимальною за одним показником, не обов'язково буде оптимальною за іншими);

— рефлексивний підхід базується на оцінці прагнень конкурентів, на передбаченні їх дій та умінні нав'язати бажаний сценарій їх дій: конкуренти прогнозують можливі варіанти поведінки один одного, ризик буде максимальним за умови, що іншій стороні стануть відомими наміри іншої. Складність застосування підходу полягає в проблематичності примусити конкурента діяти за прогнозованим сценарієм. Як переваг необхідно зазначити його адекватність змістовній сутності ризиків, характерних для реального сектору економіки. Разом з цим застосування підходу вимагає володіння складним математичним апаратом.

На сьогодні в економічній теорії напрацьовано низку підходів до визначення ризику — його визначають як вид тієї чи іншої дії, як деяку ймовірність, можливість, як стан невизначеності. Така багатоваріантність об'єктивно обумовлюється різноаспектністю ризиків та їх наслідків, а також розмаїттям об'єктів, на які направлений вплив ризикових ситуацій. Зі всієї множини наявних у суспільстві ризиків економічні ризики є найбільш значимими й вивченими. Об'єктами їх впливу можуть бути такі: особа, домогосподарство, майно, комерційні структури, суспільні інституції, природне середовище, держава.

Узагальнюючи наведені підходи, можна дійти висновку: поняття ризику в економічній теорії повинно виходити з того, що це ймовірнісна характеристика середовища розвитку суб'єктів економічної діяльності, яка передбачає вибір оптимальної альтернативи в процесі прийняття економічного рішення. Оскільки формою виразу сутності поняття виступає те чи інше явище, то сутність економічного ризику розкривається через ті функції, які він виконує в процесі цілеспрямованої економічної діяльності за умов невизначеності. Ризики в економічній теорії — це явища, що мають причинний, а не випадковий характер. У більшості випадків вони виступають наслідком внутрішніх конфліктів, що притаманні цій системі. Економічна поведінка в ситуації ризику є нічим іншим, як вибором оптимальних варіантів між можливими втратами та ймовірними прибутками за умов актуалізації конфлікту із зовнішнім середовищем. Якщо ж конфлікт відсутній, а прибутки чи втрати можуть бути точно оціненими, то можна говорити про відсутність економічного ризику.

Як перспективний напрямок дослідження ризиків в економічній теорії доцільно визначити науковий аналіз невизначеності інноваційних відносин — світовий економічний простір став єдиною системою, в якій виграш отримує лише той суб'єкт, який активно запроваджує інновації та ризикує. Для будь-якого елемента цієї системи важливим стає передбачення й оптимізація ризиків, а не їх недопущення.

Список використаних джерел

1. Найт, Ф. Х. Риск, неопределенность и прибыль [Текст] / Ф. Х. Найт ; пер. с англ. М. Я. Каждана ; Акад. нар. хоз-ва при Правительстве Рос. Федерации. — М. : Дело, 2003 (ФГУП Моск. тип.). — 359 с.

2. Бек, У. Общество риска. На пути к другому модерну [Текст] / У. Бек. — М. : Прогресс; Традиция, 2000. — 384 с.
3. Луман, Н. Введение в системную теорию [Текст] / Никлас Луман ; под ред. Дирка Беккера ; пер. с нем. К. Тимофеевой. — М. : Логос, 2007. — 359 с.
4. Гидденс, З. Судьба, риск и безопасность [Текст] / З. Гидденс // Альманах THESIS. Риск. Неопределенность, случайность. — 1994. — № 5. — С. 12–67.
5. Моатти, Ж.-П. Прогнозирование и профилактика технологических кризисов в условиях роста уязвимости современных промышленных структур [Текст] / Ж.-П. Моатти // Социальные проблемы экологии и технологического риска : [реф. сб.]. / отв. ред. Э. В. Гирусов и др. — М. : [Б.в.], 1991. — С. 126–130.
6. Милль, Д. С. Основы политической экономии с некоторыми приложениями к социальной философии [Текст] / Джон Стюарт Милль ; [пер. с англ.: В. Б. Бобров и др.]. — М. : Эксмо, 2007. — 1037 с.
7. Энгельс, Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства: В связи с исслед. Льюиса Г. Моргана [Текст] : [перевод] / Ф. Энгельс. — М. : Политиздат, 1978. — 317 с.
8. Кропин, Ю. А. Экономическая теория капиталистического организма [Текст] / Ю. А. Кропин. — М. : Мысль, 2002. — 124 с.
9. Немарксистская экономическая мысль в 70–80 годах: Проблемы и противоречия [Текст] : [перевод] / [И. М. Осадчая, Р. М. Энтов, Р. И. Капелюшников и др.]. — М. : Прогресс, Б. г. (1988). — 422 с.
10. Bernanke, B. The Great Moderation. Remarks at the Meetings of the Eastern Economic Association / B. Bernanke, Washington DC, 20 February 2004 [Electronic Resource] Bank for International Settlements. — URL : <http://www.bis.org/review/r040301f.pdf>.
11. Кругман, П. Возвращение Великой депрессии? Мировой кризис глазами нобелевского лауреата [Текст] / Питер Кругман. — М. : Эксмо, 2009. — 126 с.
12. Фридмен, М. Методология позитивной экономической науки [Текст] / М. Фридмен // THESIS — 1994. — Вып. 4. — 84 с.
13. Норт, Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики [Текст] / Д. Норт. — М. : Начала, 1997. — 387 с.
14. Mullainathan, S. The Behavioral Economics [Text] / S. Mullainathan, R. Thaler // NBER. — Working Paper. — № 7948. — 2000. — October. — 48 p.
15. Machlup, F. The Universal Bogy [Text] / Fritz Machlup // Essays in Honour of Lord Robbins / ed. by M. Person, B. Corry. — L., 1972. — 62 p.
16. Akerlof, G. Animal Spirits. How Human Psychology Drives the Economy and Why It Matters for Global Capitalism [Text] / G. Akerlof, R. Shiller. — Princeton University Press, 2009. — 263 p.
17. Тэпман, Л. Н. Риски в экономике [Текст] : [учеб. пособ.] для вузов / Л. Н. Тэпман ; под ред. В. А. Швандара. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. — 380 с.

Надійшла до редакції 19.04.2013

Надрага В. И. Риск как экономическая категория

Исследуется риск в контексте основных положений экономической теории. Проанализированы особенности классического, неоклассического, институционального подходов, а также информационно-поведенческой концепции теории рисков. Доказано, что понятие риска в экономической теории выходит с теории вероятностей и характеризует среду развития субъектов экономической деятельности и предусматривает выбор оптимальной альтернативы в процессе принятия экономического решения.

Ключевые слова: *риски, вероятность, экономическая категория.*

Nadraha, V. I. Risk as an Economic Category

Article is devoted to risk research in a context of substantive provisions of the economic theory. Features of classical, neoclassical, institutional approaches, and also the information-behavioral concept of the theory of risks are analyzed. It is proved that the concept of risk of the economic theory is a probable characteristic of the environment of development of subjects of economic activities which provide a choice of optimal alternative in the course of acceptance of the economic decision.

Keywords: *risks, probability, an economic category.*